

הצעת פתרון- בחינת הבגרות בגיאוגרפיה

קיץ 15 שאלון 57204

הצעת הפתרון נכתבה על-ידי מורי הגיאוגרפיה
בבתי הספר של קידום.

הפיתוח והתכנון המרחבי

1. אוכלוסייה

- א. **השינוי שחל במבנה הגילים באירן** : תוחלת החיים עלתה, שיעור הילודה עלה והריבוי הטבעי הצטמצם. אחוז האוכלוסייה התלויה ירד לעומת אחוז האוכלוסייה היצרנית שעלה בקרב האוכלוסייה.
- ב. **שתי השפעות אפשריות של השינוי במבנה הגילים על החברה והכלכלה**: מבחינה כלכלית כאשר אחוז האוכלוסייה היצרנית שמשלמת מיסים למדינה עולה, מתחזקת קופת המדינה באופן מידי. מבחינה חברתית אחוז העניים יורד ועימם אחוזי הבערות האבטלה והפשע.
- ג. ב 1990 אירן היתה בשלב 2 מתוך שלבי התמורה הדמוגרפית: בו שיעורי הריבוי הטבעי עולים והמדינה בסכנה של "פיצוץ אוכלוסין". שיעורי הילודה נשארים גבוהים, אך שיעורי התמותה ירדו ירידה חדה עקב כניסת רפואה חיסונים ותברואה וב 2014 אירן נמצאת בשלב 3: בו שיעורי הריבוי הטבעי יורדים, עקב ירידה חדה בשיעורי הילודה ועלייה במעמד האישה.

2. תחבורה מסילתית

- א. **שני יתרונות לשימוש ברכבת:** חסכונית עבור מטענים בעלי נפח גדול, משמשת להובלת אנשים סחורות וחומרי גלם, התחזוקה נחשבת זולה ביחס לאוניה או מטוס.
- ב. **שני גורמים להבדל בין אורך המסילות בצרפת ובצ'ילה:** צילה הררית לעומת צרפת שהיא מישורית ברובה. אזור הררי מסבך מאוד פיתוח תשתית של רכבת. בנוסף צרפת נחשבת למדינה מפותחת וצ'ילה למדינה מתפתחת. פיתוח תשתית רכבת דורש הקצאת משאבים ציבורית נרחבת וחברה מנוסה ומיומנת להובלת הפרויקט.
- ג. **היתרון של צמצום התערבות חברות זרות בתחום התחבורה המסילתית הוא העסקת כוח אדם מקומי ומתן ניסיון והכשרה לכוח אדם וחברות מקומיות, מה שיפתח את המדינה.**
- החסרון של צמצום התערבות החברות הזרות הוא שלעיתים השלטון המקומי מושחת ומלא בניגודי אינטרסים, מתחילה סחבת והפרויקט מתקשה לצאת אל הפועל, כמו עם התחתית של תל אביב.** בנוסף כוח מקומי ייקח לו זמן לצבור ניסיון ובסוף זה עלול לצאת יקר יותר.
3. א. **יתרונות לאיזור:** כששימושי הקרקע מופרדים, אזור המגורים מאוד שקט ונקי. לא נוסעים דרכו אין רעש וזיהום של אזורי מסחר בילוי או תעשייה. בנוסף מתפתחים עסקים שתומכים זה בזה ומשלימים זה את זה כמו באזור מסחר או תעשייה או באזורי בילוי.
- יתרונות לעירוב:** העיר חיה ללא הפסקה. אין זמנים ביום שאזור מסוים בעיר מתרוקן. זה חוסך בדלק כשאזורי הבילוי מפוזרים ואזורי המסחר מפוזרים ואזורי השירותים הציבוריים מפוזרים אפשר להגיע לכל מקום באופניים. יש פחות זיהום אויר והכל קרוב.
- ב. **הגישה בתכנון העיר קנברה: עירוב.** ניתן לראות שאזורי הבילוי מפוזרים ואזורי המסחר מפוזרים ואזורי השירותים הציבוריים מפוזרים ואזורי התעשייה מפוזרים והפארקים מפוזרים ואזורי המגורים מפוזרים.....
- ג **שתי פעולות שניתן לעשות במרחב העירוני למען נוחות ואיכות חיי האוכלוסייה:**אזורי תעשייה כבדה מזהמת ומרעישה צריכים להיות מורחקים ומבודדים, פיזור כל העסקים בעיר, יצירת מדרחובים סגורים למכוניות, נטיעת עצים וראות ירוקות, שירותי מחזור נגישים שנותנים הטבות עירוניות.

4. עיר מימי הביניים

- א. שני מאפיינים לעיר מימי הביניים: ממוקמת על הר, סובבת אותה חומה, במרכז העיר ניצבת כנסייה גדולה- קתדרלה. צפופה מאוד כל השטח מנוצל לבינוי.
- ב. שלושה גורמי מיקום לעיר מימי הביניים- לאורך נהרות או לחופי ים ששימשו נתיבי מסחר ונתיבי תחבורה, בסמוך למעברים יבשתיים וצמתי דרכים.
- ג. גורמי המיקום שחלה ירידה בחשיבותם בימינו- כיום אין צורך בניצול הטופוגרפיה לצורכי הגנה לכן מיקום על הר אינו הכרחי, נתיבי ואפשרויות התחבורה התפתחו מאוד כך שגם קרבה לנהר ירדה או צירי תחבורה וצמתיים. יחד עם זאת גישה ונמל ים נשאר גורם מאוד משמעותי דווקא בעידן הגלובליזציה.

5. גלובליזציה

- א. במדינות המפותחות השכר הממוצע היה בירידה לעומת המדינות הפחות מפותחות בהם השכר הממוצע עלה.
ההשתלבות של המדינות הפחות מפותחות בכלכלה הגלובלית גרמה לשינוי השכר הממוצע בהן מאחר והן למעשה עברו את המהפכה התעשייתית בעשר שנים, כל מפעלי התעשייה הכבדה מן המערב עברו אליהם, נפתחו עשרות מקומות עבודה שיעור האבטלה ירד והשכר הממוצע במשק עלה.
- ב. השינוי בשכר הממוצע במדינות הפחות מפותחות הגדיל את הפערים החברתיים בהם משתי סיבות: העובדים שהיגרו אל הערים והשתלבו בתעשייה הגלובלית להשתכר גבוהה יותר מן התושבים שנשארו בכפרים בנוסף הם החלו להיפתח לתרבות ושפת המערב. שעות העבודה הרבות במפעלים, המסורת מעמד האישה ועמן שיעורי הילודה הפכו שונים בקרב שתי האוכלוסיות והעמיקו את הפער.
- ג. שתי השפעות של הגלובליזציה על התרבות בפחות מפותחות- הגלובליזציה הכניסה שינוי תרבותי של שעות עבודה, מזון מהיר, שפה למדינות שהיו חסומות בפני זה כמו למשל סין.

6. מחירי קרקע במרחב העירוני

- א. בקרבת המע"ר הנדל"ן מאוד יקר ככל שמתרחקים מחיר הקרקע יורד בהדרגה עם עלייה מקומית בקרבת המע"ר המשני.
- ב. סף כניסה-ביקוש מינימאלי הדרוש כדי לקיים עסק או שירות ברווחיות. סוכנות של רכבי יוקרה למשל היא בעלת סף כניסה גבוהה לעומת פיצוציה שתהיה בעלת סף כניסה נמוך.
טווח מוצר- המרחק המרבי שאדם מוכן לנסוע כדי לרכוש שירות או מוצר מסוים.
- השפעתם של סף הכניסה וטווח המוצר על סוג העסקים הממוקמים במע"ר היא שבמע"ר יתמקמו עסקים עם סף כניסה גבוהה וטווח מוצר מקסימלי, המע"ר הוא האזור היקר ביותר לפיכך רק העסקים הרווחיים ביותר של עורכי הדין המצליחים ביותר וחנויות היוקרה יוכלו להיות בו שכן הם מבוססים על קונים מקרוב ומרחוק שמגיעים ורווחיהם גדולים כך שביכולתם לעמוד במחירי הקרקע הגבוהים.
- ג. מחיר הקרקע משפיע על קו הרקיע של העיר – ככל שיקר יותר העיר גבוהה יותר. לקו הרקיע בעיר צורה של פעמון. במע"ר- היכן שיקר מאוד יבנו מאוד לגובה וככל שיהיה יותר זול ניצול הקרקע ירד ויבנו נמוך יותר.

7. פיתוח וסביבה

- א. שני גורמים לזיהום האוויר החמור בבייג'ינג: מפעלי תעשייה (גלובליזציה) וצפיפות אוכלוסייה מהגבוהות בעולם (תחבורה)
- ב. מדיניות ציבורית עשויה לצמצם את זיהום הסביבה בשתי דרכים: מודעות ואכיפה. מדיניות ציבורית תוכל לעמוד מול מדינות המערב ולומר להם לא- את המפעל הזה אנחנו לא יכולים ולא נאפשר לפתוח כאן. ומדיניות ציבורית תוכל לאכוף את הסטנדרטים של זיהום המים הרעש והאוויר מהמפעלים ולחוקק חוקים שיחייבו אותם לעמוד בתקנים בין לאומיים.
- ג. עמדתן של המדינות הפחות מפותחות בנוגע לדרישות הסביבתיות היא שלא יתערבו להם בנימוק שהן קודם כל צריכות לדאוג להאכיל את מיליוני הילדים הרעבים שלהם לפני שיתפנו להתעסק בדאגות סביבתיות.